

Réamhrá

Féile náisiúnta is ea Rith 2012, agus mar is dual do fhéilte bíonn spraoi agus ceol agus baint leis. San aonad seo bainfidh na páistí taitneamh as Amhrán Rith (a cumadh don fhéile Rith in 2010) a chanadh agus moltar tabhairt faoi ag tús na hoibre ar fad faoi Rith 2012, mar is spreagadh iontach a bheidh ann.

Chomh maith leis an amhrán a chanadh, tabharfaidh na páistí faoi ghníomhaíochtaí éagsúla a chuirfidh ar a gcumas éisteacht agus freagairt le ceol, agus a gcumas chun ceol a léiriú agus a chumadh. Ag deireadh an aonaid beidh deis ag an rang amhrán, rann nó cantaireacht (*chant*) dá gcuid féin a chumadh agus a chur isteach i gcomórtas chun duaiseanna ranga a bhuachan.

Cuspóirí

- ❖ Go gcuirfeadh na páistí eolas ar Rith agus go mbeadh siad spreagtha níos mó a fhoghlaim faoi
- ❖ Go mbainfidh na páistí taitneamh as an amhrán a chanadh
- ❖ Go mbeadh na páistí in ann freagairt don bhuille sa cheol
- ❖ Go n-aithneodh na páistí na huirlisí ceoil atá le cloisteáil san amhrán
- ❖ Go mbeadh na páistí in ann cantaireacht dá gcuid féin a chumadh agus a sheinm

Acmhainní

- ❖ Pacáiste Rith 2012
 - Bileoga na ndaltaí > Aonad 1 > Uimh 1 – 6
 - Amhrán Rith- fiseán agus traic cheoil
 - Póstaer – Cúrsa Rith 2012
 - Léiriú PowerPoint – uirlisí ceoil atá le cloisteáil san amhrán
- ❖ Uirlisí ceoil – má tá siad ar fáil sa scoil
- ❖ Fearas taifeadta (má theastaíonn ón rang cur isteach ar an gcomórtas cumadóireachta)

Cur chuige: roinnt moltaí

D'fhéadfaí na gníomhaíochtaí seo a dhéanamh thar tréimhse cúpla seachtaine.

Spreagadh spéise

- ❖ Taispeáin **an póstaer** a léiríonn cúrsa Rith 2012 (cóip chrua sa phaca nó mar PDF ar scáileán) agus mínigh go mbeidh daoine ag rith ar fud na tíre. Iarr ar na páistí cuid de na háiteanna a ainmniú, agus tabhair leideanna chun cuid de na logainmneacha a éileamh. Mínigh go raibh Rith ar siúl cheana in 2010 agus go raibh a lán páistí ag rith agus ag canadh.
- ❖ Seinn **an fiseán** den amhrán agus spreag na páistí chun an curfá a chanadh.
- ❖ Cuir ceist ar pháistí cén chuid is mó a thaitin leo/cén radharc is fearr leo, agus cabhraigh leo a dtuairimí a léiriú trí Ghaeilge. Nó má tá na páistí fós ag forbairt a scileanna cumarsáide iarr orthu gníomh éigin a dhéanamh nuair atá an fiseán ar siúl chun an píosa is fearr leo a léiriú.

Léiriú: canadh agus seinm ceoil

- ❖ Iarr ar na páistí bosa a bhuaileadh in am leis an gceol. Má tá cnaguirilís sa scoil tabhair do pháistí éagsúla iad le seinm leis an amhrán.

- ❖ Pléigh na háiteanna san amhrán. Tá na focail ar fáil i mBileog 1. Mar shampla: *An raibh tú riamh i Loch Garman? An raibh tú i gCiarraí? Cad a chonaic tú?*

Éisteacht agus freagairt

- ❖ Iarr ar na páistí pictiúr a tharraingt chun an t-amhrán a léiriú (**Ceol > Bileog 2**).
- ❖ Lig do na páistí damhsa nó gluaiseacht leis an gceol. Ag brath ar chumas an ranga, roinn ina ngrúpaí iad agus iarr orthu sraith gluaiseachtaí nó rince foirne a chumadh chun freagairt dó.
- ❖ Múin ainmneacha na n-uirlisí ceoil atá le cloisteáil san amhrán - tá **taispeántas PowerPoint** sa phacáiste mar chabhair. Mar dhúshlán breise múin ainmneacha uirlisí eile – go háirithe uirlisí coitianta traidisiúnta nó uirlisí atá ar fáil sa scoil.
- ❖ Déan mím agus tomhais chun an foclóir a chleachtadh in abairtí: m.sh. *táim ag seinm an ghiotáir, tá Róisín ag seinm na fidle, An bhfuil tú ag bualadh an drumma?*
- ❖ Seinn an comhaid fuaime (níos fearr ná an físeán mar go mbíonn béim ar éisteacht seachas féachaint) agus iarr ar na páistí na huirlisí a chloiseann siad a aithint, agus na hainmneacha a chlárú ar bhileog oibre 3, 5 nó 6 de réir a gcumas féin. Is iad seo a leanas na huirlisí atá le cloisteáil: *an fhliúit, an giotár, an t-orgán (Hammond), an fhidil, na drummaí, an cairdín pianó, agus an maindilín.*

Cumadóireacht

- ❖ Aimsigh focail san amhrán a dhéanann rím le chéile. M.sh. *Domhnach Broc - Ros Muc; Ráth Chairn na Mí – Nás na Rí; Gort Lornán – Cluain Dolcáin; srl.*
- ❖ Tabhair cúpla líne samplach do na páistí agus iarr orthu línte eile a chumadh chun rann a chumadh. M.sh. *Rith, rith, rith, (> go tapa, go tapa, go tapa)*
Bí ag rith, ná bí (> i do shuí/ i do luí)
- ❖ Roinn na páistí ina ngrúpaí de thriúr nó ceathrar agus iarr orthu rann nó cantaireacht (chant) a chumadh. Tar éis am cleachta tabhair deis do gach grúpa léiriú a dhéanamh don rang. Is féidir uirlisí ceoil a úsáid sa léiriú freisin.

Dúshlán breise – cuir isteach ar chomórtas Rith

- ❖ Roghnaigh ceann amháin de na rannta agus cleacht é mar rang. Déan taifeadadh físe nó taifeadadh fuaime den rang á rá/á chanadh agus cuir isteach ar **Chomórtas Cumadóireachta Rith 2012**. Tuilleadh eolais ar www.rith.ie/comortais.

Tuilleadh eolais agus acmhainní

An Haka Gaelach	Pacáiste Scoile Rith, Bileog 9 .
www.rith.ie	Tuilleadh eolais faoi Rith 2012, conas páirt a ghlacadh, comórtais srl.
http://comhaltas.ie/music/lang/ga	Suíomh Chomhaltas Ceoltóirí Éireann ar a bhfuil comhaid fuaime, físeáin agus eolas faoin gceol traidisiúnta agus na huirlisí traidisiúnta.
www.cogg.ie	Téarmaí Ceoil trí Ghaeilge
Carroll Education	Póstaer faoin gceolfhoireann agus uirlisí ceoil